20.02.2024 POL-2024-26183

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Viite: Eduskunnan hallintovaliokunnan lausuntopyyntö U 1/2024 vp, 15.2.2024

Lausunto Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi vähimmäissäännöistä laittomassa maahantulossa, kauttakulussa ja alueella oleskelussa avustamisen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi

1 Lausuntopyyntö

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt Poliisihallitukselta kirjallista asiantuntijanlausuntoa Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi vähimmäissäännöistä laittomassa maahantulossa unioniin, kauttakulussa unionin kautta ja unionin alueella oleskelussa avustamisen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä neuvoston direktiivin 2002/90/EY ja neuvoston puitepäätöksen 2002/946/YOS korvaamisesta COM(2023) 755 final.

Kirjallinen asiantuntijalausunto pyydetään toimittamaan viimeistään 20.2.2024 klo 12.00 mennessä.

2 Asiantuntijan lausunto

Komission 28.11.2023 antama direktiiviehdotus (jatkossa ihmissalakuljetusdirektiivi) on osa toimenpidepakettia, jolla pyritään päivittämään ja vahvistamaan oikeudellista kehystä ja antamaan unionille tarkoituksenmukainen säännöstö ihmissalakuljetuksen torjumiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi. Direktiiviehdotuksen lisäksi toimenpidepakettiin kuuluu ehdotus asetukseksi, joka keskittyy vahvistamaan Europolin toimivaltuuksia maahanmuuttajien salakuljetuksen ja ihmiskaupan torjunnassa, tehokkaassa ehkäisyssä, paljastamisessa ja tutkintojen tehostamisessa. Siinä pyritään myös vahvistamaan vuonna 2016 perustetun Euroopan ihmissalakuljetuksen vastaisen keskuksen EMSC:n (European Miggrant Smuggling Center) roolia. Direktiiviehdotuksessa on yksilöity useita konkreettisia keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi sekä velvoitteita jäsenvaltioille tavoitteiden saavuttamiseksi.

Valtioneuvosto kannattaa lähtökohtaisesti komission ehdotusta ihmissalakuljetusdirektiiviksi. Valtioneuvosto pitää ihmissalakuljetusrikosten vakavuuden vuoksi tärkeänä sen torjunnan tehokkuutta. On hyvä, että kaikissa jäsenmaissa yhtenäistetään maahanmuuttajien salakuljetuksesta vastuussa olevien järjestäytyneiden rikollisverkostojen tehokasta tutkintaa ja syytteeseen asettamista. Näin varmistetaan se, ettei minkään jäsenvaltion

POLIISIHALLITUS
Vuorimiehentie 3, PL 1000, 02151 ESPOO
kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi
Puh. +358 295 480 181, Faksi +358 295 411 780

alueella ole muita maita helpompaa ja riskittömämpää harjoittaa ihmissalakuljetusta.

Valtioneuvoston näkemykseen siitä, että ihmissalakuljetus on vakavaa rikollisuutta ja se voi vaarantaa yleistä järjestystä ja turvallisuutta, voi yhtyä. Europolin mukaan yli 90 % Euroopan unionin alueelle saapuvista maahanmuuttajista käyttää salakuljettajia, jotka ovat useimmiten osa järjestäytyneitä rikollisryhmiä. Nämä salakuljetusverkostot osallistuvat myös muihin rikoksiin, kuten ihmiskauppaan sekä huumausaineiden ja ampuma-aseiden salakuljetukseen.

Europol ja EMSC ovat tärkeä osa ihmiskaupan ja ihmissalakuljetuksen ennalta ehkäisyssä, paljastamisessa ja tutkintojen tukemisessa. On kannatettavaa, että direktiivissä vaaditaan jäsenvaltioita varmistamaan, että asianomaisilla lainvalvonta- ja oikeusviranomaisilla on riittävät taloudelliset-, tekniset- ja henkilöstöresurssit rikosten tehokkaaseen ehkäisyyn, tutkintaan ja syytteeseen saattamiseen. Resurssien varmistaminen tulee todennäköisesti aiheuttamaan lisäkustannuksia valtiolle.

Suomessa ihmiskaupparikostutkintaan ja -tiedusteluun on rakennettu toimiva malli. Keskusrikospoliisissa toimii ihmiskaupparikollisuuteen keskittyvä ryhmä ja ihmissalakuljetuksen torjunta ulkorajoilla on Rajavartiolaitoksen ydinosaamista. Suomessa ihmissalakuljetuksen torjuntaa tulisi entisestään kehittää yhteistyössä viranomaisten kesken. Poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos tekevät hyvää yhteistyötä salakuljetusrikollisuuden torjunnassa ja paljastamisessa.

Valtioneuvosto korostaa sitä, että EU-tason rikoslainsäädännön valmistelussa on kunnioitettava kansallisten oikeusjärjestelmien perusratkaisuja ja erityisesti seuraamusjärjestelmän sisäistä johdonmukaisuutta. Ehdotuksen mukaan oikeushenkilölle tulisi voida määrätä muun muassa sellaisia hallinnollisia seuraamuksia, jotka eivät pääosin ole suoraan sovitettavissa suomalaiseen seuraamusjärjestelmään. On todella tärkeää, että seuraamusjärjestelmä on Suomen lainsäädännön osalta johdonmukainen. Valtioneuvoston näkemystä siitä, että määrättävien seuraamusten järjestelmän tulee muodostaa selkeä kokonaisuus, jossa hallinnollisten seuraamusten ja toimenpiteiden sekä rikosoikeudellisten seuraamusten päällekkäisyyttä vältetään ja että kaksoisrangaistavuuden kiellon toteutumisesta pidetään huolta, voidaan pitää hyvänä. Lisäksi Valtioneuvoston näkemys siitä, että seuraamusten osalta säilytetään riittävä kansallinen liikkumavara, on kannatettava.

On hyvä, että Valtioneuvosto kiinnittää huomiota esitettyjen vankeusrangaistusten korkeaan tasoon, joka poikkeaa osittain merkittävästi Suomen rikoslain mukaisista enimmäisrangaistuksista ihmissalakuljetusta koskevien rikosten osalta. Ehdotuksen mukaisesta ihmissalakuljetusrikoksesta tuomittava enimmäisrangaistus olisi vähintään kolme vuotta vankeutta, kun taas törkeistä rikoksista tuomittava enimmäisrangaistus olisi vähintään kymmenen vuotta ja viisitoista vuotta niistä vakavimmista rikoksista, jotka johtavat kuolemaan. Neuvotteluissa on jatkossa kiinnitettävä huomiota riittävään kansalliseen liikkumavaraan seuraamusten tasoon liittyen.

Valtioneuvosto pitää komissiolle toimitettavien tilastotietojen osalta tärkeänä sen varmistamista, että ehdotuksen mukaisten tietojen tarkkuustaso säilyy viranomaisilta vaadittavan työmäärän ja tilastointijärjestelmien kannalta kohtuullisena. Toivottavaa on, että kaikki jäsenmaan pystyisivät toteuttamaan tietojen keräämisen yhteneväisesti. Jos jäsenmaat eivät saa tuotettua samansisältöistä tilastotietoa, niin niiden pohjalta ei saada tarkkaa tilannekuvaa. Raportointivaatimusten yksinkertaistaminen ja järkeistäminen on kannatettavaa viranomaisten työmäärän näkökulmasta.

Valtioneuvoston käsitykseen siitä, että direktiivissä ehdotettu vuoden siirtymäaika kansalliselle täytäntöönpanolle saattaa osoittautua lyhyeksi, voi yhtyä.

Poliisitarkastaja Marjo Tyynelä

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 20.02.2024 klo 10:22. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu Eduskunnan hallintovaliokunta, HaV@eduskunta.fi

Tiedoksi
Poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen
Poliisijohtaja Sanna Heikinheimo
Poliisiylitarkastaja Vesa Pihajoki
Poliisitarkastaja Ari Jokinen
Poliisitarkastaja Visa Weckström
Poliisihallitus, Esikunta
Sisäministeriö, poliisiosasto